

KOTIPIHLAJA

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liiton jäsentiedote 1/2016

Sisältö:

Puheenjohtajan katsaus (Marja-Sisko Pihl, liiton puheenjohtaja)	2
Kevätkokouksen yhteenvetoa (Seppo Kononen, liiton hallituksen jäsen)	3
Museovirastolta avustusta 11 pohjoissavolaiselle museo-hankkeelle (Seppo Kononen, liiton hallituksen jäsen).....	4
Kotiseutukasvatushankkeen kevät (Anu Alapartanen, kotiseutukasvatushankkeen projektityöntekijä).....	4
Kotiseutukasvatus ja museot – mahdollisuuksien maailma (Hannu Heikkilä, Ylä-Savon Kotiseutumuseon kesäkauden 2016 museoamanuenssi).....	5
Lapinlahti-Seura vesopäivien järjestäjänä (Anu Alapartanen, kotiseutukasvatushankkeen projektityöntekijä).....	6
Riistavesi-Seura pilottina kotiseutuhankkeessa (Asko Tapaninen, Riistavesi-Seuran puheenjohtaja).....	7
Kotiseuturakkaus ei kuole koskaan (Jyrki Haapala, Suomen Kotiseutuliiton Pohjois-Savon valtuustoedustaja).....	8
Vuoden 2016 myönnetty avustukset (Tuija Lepistö, liiton sihteeri).....	9
Liiton sääntöuudistus vireille (Seppo Kononen, liiton hallituksen jäsen)	10
Liiton syyskokous	11
Tulevia tapahtumia ja muuta mielenkiintoista	11
e-museo -koulutus	11

KOTIPIHLAJA

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liiton jäsentiedote 1/2016

Puheenjohtajan katsaus

(Marja-Sisko Pihl, liiton puheenjohtaja)

Hyvä kotiseutuväki

Luettavananne on tässä tuhti paketti liiton asioista. Etenkin kotiseutukasvatushankkeesta kerrotaan vinkkejä käytännön toimintaan.

Liittomme hallituksen näkökulmasta vilkas talvi-kausi **tunnustus- ja avustuspäätöksineen** on ohi. Niiden yhteydessä saamme yhä uudelleen nähdä, miten moni-ilmeistä kotiseututyö on ja miten innolla ja pyyteettömästi sitä tehdään. Tästä syystä joidenkin hakemusten rajaaminen ulkopuolelle on vaikeaa.

Jaettava rahasumma on lisääntynyt, mutta on kuitenkin niin pieni, että rakentamiseen ei avustuksia myönnetä. Puutteellisiin hakemuksiin pyydettiin täydennyksiä, mutta silti pari jouduttiin hylkäämään anomuksissa olleiden epäselvyyksien vuoksi. Hakuajasta myös pidettiin kiinni.

Parin viime vuoden aikana on tuettu toimintoja, jotka kohdistuvat lapsiin ja nuoriin. Sellaisia onkin ollut hakemuksissa ilahduttavan monia ja kotiseutukasvatushankkeemme on edennyt käytännön tasolla. Verkkoon tulevat materiaalit ja digitalisaatio tähtäävät tulevaisuuteen. Yleensäkin uuteen toimintaan tai toiminnan kehittämiseen tähtäävät hakemukset ajavat ohi kertaluontoisista tai vuosittain samana toistuvista perustoiminnoista, joita niitäkin tuetaan. Samoin muutamia tulossa olevia julkaisuja oli avustettavien listalla.

Vuoden alussa monelta yhdistykseltä jäi hake-matta nimenomaan jäsenille suunnattu pieni kannustusraha. Hallituksen päätöksellä hakematta jäänyt osa suunnattiin uudelleen lisäämään tunnustuksina jaettua summaa ja kartuttamaan Suomen Kotiseutuliiton ”Kotiseudulle”-rahastoa.

Hallitus päätti käynnistää **syksyllä 2016 koululaisten piirustuskilpailun**, joka aiheiltaan keskittyisi kotiseutuun ja 100-vuotiaaseen Suomeen. Asiaa

valmistellaan ja tarkennetaan vielä keväällä niin, että se voidaan tiedottaa kouluille uuden lukuvuoden alkaessa. Kilpailun eri vaiheissa tarvittaneen myös yhdistysten apua.

Piirustuskilpailu jatkaa osaltaan kotiseutukasvatushanketta, vaikka projektityöntekijämme **Anu Alapartanen** lopettaa työnsä kesäkuussa. Hänelle kiitokset työrupeamasta liittomme palveluksessa. Yhteenvetona hankkeesta ja hänen työnsä tulok-sista ilmestyy työkauden lopussa **hankejulkaisu**, joka on eräänlainen alueellinen käsikirja kotiseutukasvatuksen parissa toimiville.

Kaikkeen edelliseen liittyvät tiedottamis- ja pape-riasiat ovat niin moninaiset, että niiden hoitami-nen oman työn ja omien yhdistystoimintojen ohella todettiin viime vuoden aikana kovin vaati-vaksi, vaikka tehtäviä oli jaettukin – vielä kerran kiitos **Itkosen Tarjalle** ja parilta vuodelta **Konosen Sepollekin**.

Hallitus päätti hankkia sihteerin työt ostopalvelu-na **Tuija Lepistöltä** kuluvan vuoden alusta lähtien. Seuraava kehitystehtävä on liiton kotisivut (www.kotipihlaja.fi), joilla jo nyt kerrotaan tär-keimmät määrääjat ja ajankohtaiset asiat. Myös kotiseutuhanke on siellä vahvasti esillä. Kannat-taa käydä katsomassa ja tehdä ehdotuksia sivujen uudistamiseksi.

OLVI-säätiön tuki on se, joka on mahdollistanut Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liiton toimin-nan kehittämisen - avustusmäärien kasvattami-sen ja hanketoiminnan.

Kotiseututyöllä on ollut vahva asema OLVI-säätiön toiminnassa. Tukemalla liittoamme säätiö on delegoinut pienten avustusten jakoa ja ruo-honjuuritason kotiseututyön tukemista liittomme tehtäväksi. Hallituksemme ja syyskokouksemme ovat avainasemassa siinä, miten tämän annetun tuen käyttäme.

Ilmeisesti olemme tehneet jotakin oikein, sillä avustus tällekin vuodelle saadaan ja se on 10 000 € suurempi kuin viime vuonna eli yhteensä 70 000 €.

Tästä suuret kiitokset OLVI-säätiölle.

KOTIPIHLAJA

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liiton jäsentiedote 1/2016

Kevätkokouksen yhteenvetoa

(Seppo Kononen, liiton hallituksen jäsen)

Kotiseutukirjojen runsaus ja korkea laatu yllättivät iloisesti

Tämän päivän ihmiset ovat erittäin kiinnostuneita oman kotiseutunsa, kylänsä, kaupunginosansa, työpaikkansa ja jopa yksittäisten talojen menneisyydestä, mutta myös nykyhetkestä.

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liitto on palkinnut vuosittain parhaita kotiseutukirjoja ja -tekoja, mutta koskaan ennen ei ehdokkaita ole ollut yhtä paljon kuin nyt. Arvioitavaksi tuli kaikkiaan kuusitoista vuoden 2015 aikana valmistuttua teosta. Liiton puheenjohtaja Marja-Sisko Pihl ei ollut ilahtunut vain teosten suuresta määrästä, vaan myös niiden korkeasta tasosta. Vuoden kotiseututeko -kilpailuun tuli viisi ehdotusta.

Vuoden kotiseutukirjana kotiseutuyhdistysten liitto palkitsi lauantaissänessä kevätkokouksessaan Kuopiossa kuvateoksen ***Konneveden kunniaksi – kertomus kansallisveden suurjärvestä***. Jorma Knuutisen, Eila Karkin ja Risto Palokankaan toimittama, paljolti Rautalammin maisemia kuvaava teos on liiton mukaan ”ammattitaitoisesti kirjoitettu ja ajankohtainen kuvateos Etelä-Konneveden kansallispuistosta, sen luonnosta ja historiasta”.

Kirjojen runsauden ja tasokkuuden vuoksi liitto jakoi peräti kolme kunniainintaa.

Maaninka-seuran julkaisemaa ***Myö Muaningan helemassa huppailaan*** -teosta kiitetään, että se on ”muhkea pitäjähistoria Maaningasta ja sitä edeltäneestä Tavinsalmen hallintopitäjästä”.

Savon kielen seuran toimittama ***Mies menee, laulu jää*** -kokoelma on puolestaan ”kunnianosoitus kotiseutuneuvos Unto Eskelisen työlle runoilijana ja savon murteen elvyttäjänä.

Kolmas tunnustus annettiin sukutarinalle ***Tuovisen sata vuotta Heinäsaarella***. Kuopion Ranta-Toivalaan sijoittuvan, mielenkiintoisesti kirjoitetun ja kuvitetun teoksen on laatinut Kauko Toivonen.

Vuoden kotiseututeon tunnustus meni ***Muuruveden kylätalolle***, jonka entisen itsenäisen kunnan asukkaat ovat kunnostaneet ja entisöineet huolella ja työtä säästämättä, paljolti talkoohenkeen. Lisäksi jaettiin ***kaksi kunniainintaa***. ***Lapinlahti-seura*** palkittiin monipuolisesta ja kekseliäästä tavasta, jolla se ***toi esille Lapinlahdella syntyneen taiteilija Pekka Halosen elämäntyötä ja merkitystä vuonna 2015***, jolloin Halosen kuolemasta oli kulunut 150 vuotta. Toinen palkittu oli Kuopion kesäiselle Torikujalle koottu ***Pikku-Pietarin parihuoneet -näyttely***. Teksteistä ja kuvista huolehti Terhi Laitinen ja 1900-luvun alkupuolen vaatteista ja tekstiileistä Marjut Tiuhonen yhdessä Kuopion historiallisen yhdistyksen kanssa.

Vuoden kotiseututeon tunnustuspalkinto oli 800 ja kirjan niiden runsaudesta johtuen 1000 euroa. Kaikki kunniainintapalkinnot olivat 200 euroa.

Vuoden 2015 kotiseututeko- ja kotiseutukirja-tunnustuksen ja kunniaininnan vastaanottajat vasemmalta: Lauri Hämäläinen; Mirja Lehikoinen ja Raija Pasanen; Marjut Tiuhonen ja Terhi Laitinen; Jorma Knuutinen ja Eila Karki; Anna-Liisa Pekkarinen ja Erkki Ryyänen; Jukka Lappalainen; Kauko Toivonen

Kaikki saapuneet ehdotukset sekä tunnustukset ja kunniaininnat löytyvät kotisivuiltamme www.kotipihlaja.fi.

KOTIPIHLAJA

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liiton jäsentiedote 1/2016

Museovirastolta avustusta 11 pohjoissavolaiselle museo-hankkeelle

(Seppo Kononen, liiton hallituksen jäsen)

Museovirasto on jakanut vuoden 2016 avustukset valtakunnan erilaisiin museokohteisiin ja -hankkeisiin. Noin 1,2 miljoonan euron kokonaispotista tuli Pohjois-Savoon 74 800 euroa eli kuutisen prosenttia. Se vastaa varsin hyvin maakunnan asukasluvun suhdetta koko maan väestön määrään.

Yksittäisistä pohjoissavolaisista avustuksensaajista sai suurimman potin Kuopion kulttuurihistoriallinen museo. Museoviraston innovatiivisiin hankkeisiin varatusta tuesta, jota kaikkiaan oli jaossa 600 000 euroa, Kuopiolle osoitettiin 21 000 euroa. Rahan kulttuurihistoriallinen museo käyttää ”Kaikkien Kuopio”-näyttelyn kokoamiseen.

Museoiden harkinnanvaraista tukea Museovirasto myönsi kaikkiaan kymmenelle Pohjois-Savon museolle. Avustusten yhteissumma oli 53 800 euroa. Valtakunnallisesti tukea jaettiin 560 000 euroa. Hakemuksia oli jätetty kaikkiaan 158, joista myönteisen päätöksen sai 110.

Pohjois-Savon museoiden avustuksista suurimmat olivat 6 500 euroa, pienin 3 000 euroa. Yleisimmin avustusta myönnettiin tänä vuonna jo kertyneiden kokoelmien luettelointiin ja inventointiin.

Ja tässä nuo kymmenen avitettua museokohdetta:

- Ylä-Savon kotiseutuyhdistys ja kotiseutumuseo lisämessä 6 500 euroa kokoelmien luettelointiin
- Kaavin pitäjäseura kotiseutumuseo 3 000 euroa perusnäyttelyn uudistamiseen
- Riuttalan talonpoikaismuseo Karttulassa 6 500 euroa pyykkikodan ja pytingin kuistin korjaamiseen

- Aholansaarisaatiö ja Paavo Ruotsalaisen kotimuseo Nilsiässä 5 800 euroa näyttelyn toteuttamiseen ja valaistuksen parantamiseen
- Nilsiän perinne- ja kulttuuriyhdistys 3 500 euroa kokoelmien luettelointiin
- Asuntomuseosäätiö 5 000 euroa Lapinlahden Alapitkällä olevan valtakunnallisen Asutusmuseon arkistoaineiston järjestämiseen
- Varpaisjärven kotiseutumuseo ja Hevosajoneuvomuseo Hepola 5 000 euroa yleisötyön ja museopedagogiikan kehittämiseen
- Sonkajärven kunta Sonkajärven pullomuseon ja Jyrkänkosken ruukin näyttely 6 000 euroa kokoelmien luettelointiin
- Kangaslampi-Seura Varkaudessa 6 500 euroa Kangaslammin kotiseutumuseon inventointiin, luettelointiin ja hoitoon sekä näyttelysuunnitelman tekemiseen
- Vieremän kunta 6 000 euroa kotiseutumuseon kokoelmien luettelointiin

Kotiseutukasvatushankkeen kevät

(Anu Alapartanen, kotiseutukasvatushankkeen projektityöntekijä)

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liiton tavoitteena on lisätä kotiseutukasvatusta koulujen perusopetuksessa ja saada koulut hyödyntämään entistä enemmän yhdistysten kotiseututietoutta. Tätä varten liiton toimintaan on kuulunut Kotiseutukasvatushanke. Kesällä 2014 hanketta varten valmistui esiselvitys, jossa kartoitettiin yhdistysten tekemä kouluyhteistyö. Syksyllä 2015 käynnistyi hankkeen osaprojekti, joka on jatkunut nyt keväällä 2016 jatkuen aina kesäkuun puoliväliin asti.

Kotiseutukasvatushankkeella on ollut monipuolinen ja käytännönläheinen kevät. Tämä on tarkoittanut muun muassa pilottia yhteistyössä Riistavesi-Seuran kanssa. Pilotin myötä on syntynyt erilaisia aineistoja, joita muut yhdistykset saavat vapaasti hyödyntää ja käyttää omien aineistojensa pohjana.

KOTIPIHLAJA

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liiton jäsentiedote 1/2016

Aineistot löytyvät Riistavesi-Seuran kotisivuilta <https://sites.google.com/site/riistavesiseura/>

Ideota ja vinkkejä omaan kotiseutukasvatustoimintaan löytyy myös hankkeen kotisivuilta <http://www.kotipihlaja.fi/kotiseutukasvatushanke/>

Sivuille on koottu erilaisia kotiseutukasvatukseen sopivia toimintamalleja. Lisäksi sivuille on lisätty lista haettavista apurahoista. Lisätietoa apurahojen hakemisesta löytyy hankkeen esiselvityksestä.

Kotiseutukasvatushankkeen iloiset toteuttajat Anu Alapartanen ja Asko Tapaninen

Hankkeessa toteutettiin kevään aikana kaksi tilaisuutta. Leppävirralla järjestettiin 5.4.2016 Kotiseutukasvatusseminaari ja Pöljän kotiseututalolla 7.4.2016 Kotiseutukasvatusta opetuksessa -tilaisuus. Leppävirralla paikalla oli 14 kotiseutukasvatuksesta kiinnostunutta henkilöä. Pöljän kotiseututalolle puolestaan saapui 7 kotiseutukasvatuksesta kiinnostunutta opettajaa ja yhdistystoimijaa. Tilaisuuksissa käytiin innokasta keskustelua aiheeseen liittyen.

Paikallismuseomaailmassa puhaltavat uudet tuulet. Kotiseutuliitto on lanseeramassa eMuseopalvelua, jonka avulla voi tuottaa mobiilioppaita. Palvelu sopii hyvin myös kotiseutukasvatukseen. EMuseo on pilotoitu Pohjanmaalla sekä Etelä-Pohjanmaalla, ja ensimmäiset reitit on julkaistu. Niihin pääsee tutustumaan osoitteessa www.emuseo.fi.

Lastenkulttuurikeskus Lastu, Pohjanmaan lastenkulttuuriverkosto Bark, Rautalammin kulttuuritoimi, Rautalammin museo ja Sisä-Savon Käs-

kynkkää -hanke järjestivät Rautalammillä 25.4.2016 Aikamatka-koulutuksen.

Aikamatka tarkoittaa draaman, tekemisen ja eläytymisen kautta toteutettavaa toiminnallista tuokiota, jossa käsitellään tiettyä historiallista aikakautta. Ajan teemoihin tutustutaan eri aistien avulla. Aikamatka on mainio tapa toteuttaa kotiseutukasvatusta.

Hankkeen viimeinen puristus kevään osalta on hankejulkaisu, johon kootaan hankkeen keskeisimmät sisällöt ja tulokset. Vaikka hanke kevään osalta pian loppuu, kotiseutukasvatustyö jatkuu. Toivottavasti hanke on innostanut ja tukenut yhdistysten omaa kotiseutukasvatustoimintaa.

Kotiseutukasvatus ja museot – mahdollisuuksien maailma

*(Hannu Heikkilä, Ylä-Savon Kotiseutumuseon
kesäkauden 2016 museoamanuenssi)*

Siilinjärven Pöljällä Kotiseututalon tuvassa käytiin innokasta keskustelua ja ajatusten vaihtoa, kun siellä järjestettiin *Kotiseutukasvatusta opetuksessa* -tilaisuus 7.4.2016. Paikalla oli väkeä eri puolilta Pohjois-Savoa, ja käsitellyksi tuli monenlaisia aiheita aina museovierailuista virtuaaliaineistoihin ja tarinoista Siilinjärven museoiden paikallismuseohankkeeseen.

Katsoin omassa puheenvuorossani kotiseutukasvatusta museonäkökulmasta: mitä annettavaa museokäynnillä voi olla koulujen ja oppilaitosten kotiseutukasvatustyöhön? Kotiseutukasvatus on aiempaa ajankohtaisempi aihe, sillä sen merkitys kasvaa syksyllä 2016 voimaan astuvan perusopetuksen opetussuunnitelman myötä. Museoilla ja kouluilla on nyt hyvä tilaisuus tiivistää yhteistyötä.

Pohjois-Savossa on monipuolinen museotarjonta. Täältä löytyy niin kotiseutumuseoita kuin maakuntamuseokin ja erikoismuseoita sekä taidemuseoita. Museoiden tarjoama oppimisympäristö on monipuolinen, koska museokokoelmat kertovat konkreettisesti menneistä ajoista. Tarinoiden avulla menneisyys saadaan ikään kuin

KOTIPIHLAJA

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liiton jäsentiedote 1/2016

heräämään, minkä ansiosta se tulee nykyihmiselle ymmärrettäväksi ja kiinnostavaksi.

Museovierailu voi saada uusia ulottuvuuksia verkkomateriaalien ansiosta. Materiaalit, joita löytyy jo nyt Pulkka – Pohjois-Savon muisti -sivustolta, pohjustavat ja syventävät museokäyntiä. Parhaimmillaan koululaiset ja opiskelijat voidaan osallistuttaa aineistojen laatimiseen. Oman kotiseudun historia tulee merkityksellisemmäksi, kun sitä pääsee tutkimaan, esittämään ja kirjoittamaan. Lisäksi museokäyntiä voi syventää vierailun jälkeen koulussa, kun materiaalien avulla keskeisiä teemoja on helppo kerrata.

Museo on mainio paikka kotiseutukasvatukselle. Siellä on lukematon määrä mahdollisuuksia, ja vain mielikuvitus on rajana.

Lapinlahti-Seura vesopäivien järjestäjänä

(Anu Alapartanen, kotiseutukasvatushankkeen projektityöntekijä)

Vesopäivä on opettajien virkaehtosopimuksessa määritetty koulutuspäivä, joita on kolme lukuvuodessa. Niiden aikana opettajat suunnittelevat yhdessä lukuvuotta tai osallistuvat koulutukseen. Lapinlahti-Seura oli toteuttamassa Lapinlahden kirkonkylän koulujen vesopäivää toukokuussa 2016. Koulutus liittyi 1.8.2016 voimaan tulevaan uuteen opetussuunnitelmaan, jossa oppilaita kannustetaan menemään uusiin oppimisympäristöihin ja oppimaan yhä enemmän luokan seinien ulkopuolella. Tilaisuuteen osallistui 40 opettajaa Matin ja Liisan peruskoulusta sekä Lapinlahden lukiosta. Paikalla oli myös toimittajia paikallisista lehdistä, lapinlahtelaisesta Matista ja Liisasta sekä Iisalmen Sanomista.

Lapinlahti-Seura on vuonna 1952 perustettu kotiseutuyhdistys, jonka toimintaan kuuluvat mm. museonäyttelyn ylläpito, paikallishistorian keräys, koonti ja esittely, kulttuurikävelyopastukset sekä perinnefilmiesitysten järjestäminen. Seura on perustanut uudet kotisivut, joilta löytyy monipuoli-

sia verkkomateriaaleja, kuten valokuvia, henkilötarinoita ja muisteluja.

Vesopäivä alkoi Matin ja Liisan koulun juhlasalissa, jonne opettajat kokoontuivat. Aluksi seura esitteli toimintaansa, aineistojaan ja jäsenistöään. Lisäksi seura kertoi koulun ja lähialueen historias- ta. Tämän jälkeen opettajat saivat osallistua valintansa mukaisesti opastukseen. Opastusvaihtoehtoina olivat tutustuminen Lapinlahti-seuran pysyvään näyttelyyn Eemil Halosen museossa, Lapinlahden Taidekadun kohteiden esittely ja Lapinlahden keskustan historiakerros *Vanhan raitin varrelta*.

Idea Lapinlahti-Seuran kutsumisesta vesopäivien järjestämiseen lähti opettajilta. Suurin osa Lapinlahden opettajista on tullut muualta, joten tutustuminen Lapinlahden paikallishistoriaan koettiin tarpeelliseksi. Myös syntyjään lapinlahtelaiset opettajat saivat paljon uutta tietoa tilaisuudessa. Opettajien onkin jatkossa helpompi välittää tietoa eteenpäin oppilaille. Tilaisuus oli hyvä esimerkki siitä, miten kotiseutuyhdistys voi toimia linkkinä lähiympäristön ja koulun välillä.

Opettajat kuuntelevat tarkkaavaisina

Suunnitteilla on järjestää syksyllä vastaava tilaisuus kolmen kyläkoulun, Alapitkän, Nerkoon ja Martikkalan koulujen opettajille sekä jatkokoulutuksena tutustumiskäynnit Suomen Asutusmuseolle ja Väisälänmäelle.

KOTIPIHLAJA

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liiton jäsentiedote 1/2016

Riistavesi-Seura pilottina kotiseutu- hankkeessa

(Asko Tapaninen, Riistavesi-Seuran puheenjohtaja)

Kotiseutuyhdistyksellemme tarjoutui viime syksynä mahdollisuus osallistua pilottiyhdistyksenä Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liiton kouluille suunnattuun kotiseutukasvatushankkeeseen, jonka tavoitteet limittyvät jouhevasti pientä kotiseutumuseota ylläpitävän yhdistyksemme toiminnan tavoitteisiin. Suomen Kotiseutuliiton määrittelemänä kotiseutukasvatus tukee paikallidentiteetin kehittymistä ja pyrkii luomaan kokemuksen siitä, että olemme osa kotiseutuamme. Tämän kokemuksen kautta on mahdollista, että kokijalle syntyy myös halu huolehtia kotiseudusta ja sen kulttuuriperinnöstä, mutta näin voimakkaita reaktioita tavoiteltaessa tulisi kokijalla näkemysni mukaan olla alusta asti helppo ja luonteva pääsy paikallishistorian lähteille. Uskallankin vakavissani ehdottaa, että tämän kokemuksen synnyttämiseksi ja ruokkimiseksi tulee kotiseutuyhdistyksissämme käyttää kaikki "lain sallimat" keinot.

Seuramme tuoreena puheenjohtajana olen ihailut ja hämmästeltyt sitä työn määrää, mitä pienessä yhdistyksessämme on sen toiminnan reilun neljän vuosikymmenen aikana saatu aikaan.

Riistavesi-Seuran ylläpitämä Museopiha odottaa kesäkauden alkamista

Museopihamme viihtyisä pihapiiri ja sen kymmenkunta rakennusta tarjoavat paitsi suosittun

tapahtumaympäristön kyläläisten riennoille, myös suojan yli viidellesadalle esineelle, joiden tarinoiden kokoaminen ja kertominen erityisesti nuorille museovieraillemme on yksi kotiseutukasvatukseen liittyvistä perustehtävistä.

Ratkaisevana apuna esineistön nähtäville saattamiseen on museollamme pari vuotta sitten tehty esineiden digikuvaus, joka mahdollistaa esineisiin liittyvän tiedon ja tarinoiden syventämisen virtuaalisin keinoin. Kun esineiden kuvat tarjotaan nähtäville nettisivuilla, voidaan niiden yhteyteen liittää paitsi tekstitietoa, myös muuta audiovisuaalista aineistoa. Kaikki tämä mahdollistaa sen, että sellaisenaan mykät museoesineet heräävät eloon. Onhan erikoista nähdä vaikkapa videoklippi maamoottorin käynnistymisestä puhisten ja paukkuen tai kerman ja maidon erottamisesta separaattorin avulla, kuin pelkästään näiden esineiden tarkastelu museon vitriinissä.

Kotiseutukasvatushankkeen yhteydessä syntynyt pikku-Liisin museovasu on myös konkreettinen esimerkki historian ja museoesineiden elävöittämisestä niihin liittyvien tarinoiden avulla.

Museovasu vanhoine esineineen kertoo pikku-Liisin tarinaa virtuaalisilla QR-koodeilla höystettynä

Museovasan esineitä koululuokassa koskettaessa ja tutkittaessa on mahdollista ja ihan luvallista ottaa oma älypuhelin esiin, lukea tarinakansiossa näkyvä QR-koodi ja päästä näin tutkimaan kysei-

KOTIPIHLAJA

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liiton jäsentiedote 1/2016

seen esineeseen liittyvää lisäinformaatiota internetistä. Esimerkiksi korista löytyvän tuohivirsun yhteydessä voi katsoa lyhyen Youtube-videon tuohijalkineen valmistamisesta.

Kun pystymme esineiden näyttämisen ohessa tarjoamaan vastauksia kokijan mahdollisesti ja toivottavasti esittämiin "mikä se on – mihin sitä tarvittiin – kuinka se toimii" -kysymyksiin, on myös kotiseutukasvatuksen tavoitteissa harpattu aimo askel eteenpäin.

Kotiseurakkaus ei kuole koskaan

*(Jyrki Haapala, Suomen Kotiseutuliiton
Pohjois-Savon valtuustuedustaja)*

Kevään moottoripyöräretket Varkaudesta Kangasniemelle herättivät taas kerran syntymäkotiseudun muistot pintaan.

Äitienpäivän aattona ajettu matka uusitun Rantatorin avajaisiin nosti vanhan maauimalan kohdalla mieleeni lapsuuden ja nuoruuden muistot, jolloin uitiin omalta kotilaiturilta uimalaan uimaan.

Vanha kotitalo seisoi edelleen vahvalla kivijalalla omalla paikallaan ja kujan kaikki talot toivat mieleeni erityisesti yhteisöllisyyden, mikä vallitsi kyseisellä kujalla sen asukkaiden kesken. Kaikilla aikuisilla oli mm. oikeus kommentaa ja tarvittaessa jopa kurittaa kujan jälkikasvua, jos jälkikasvun käyttäytyminen ei ollut sopivaa. Myös kaikessa muussa tuettiin ja jelpattiin naapureita.

Mieleen palasivat myös ne illat, jolloin useamman kujan talonasukkaat olivat tulleet istumaan iltaa omien vanhempieni luokse. Samalla mieleen palasi moottoriveneily isä Viljon hyvässä kunnossa pitämällä puuveneellä, mikä oli varustettu 3 hv:n Jonsson Sea Horse -moottorilla. Äitienpäivän läheisyys palautti tietenkin vahvasti mieleeni jo pois nukkuneen Martta-äitini roolin perheen lasten kasvattajana ja tukena.

Ajo kylän läpi kirvoitti mieleen vanhan Ikosen kaupan muistot ja ennen kaikkea kaupasta aikoi-

naan haetut kermavaahdomunkit, jotka veivät kielen mennessään. Myös uuden kunnantointikohdalla näin silmissäni erityisesti kesäaikaisten aamujen käskynjakotilaisuudet, jolloin rakennusmestari-isäni jakoi miehet ja myös meidät kesätyöläiset tarvittaviin työkohteisiin.

Puulantorin kohdalla mieleen palasivat tietenkin ensimmäiset täysi-ikäisenä juodut oluet ja sattumoisin myös ihan ensimmäinen rakastuminen kangasniemeläiseen kaunottareen.

Torin vierailun jälkeen oli pakko ajaa vanhan kansakoulun eteen ja pohtia ihan paikallaan alakouluvuotia, jolloin aloitettiin elinikäistä opiskelua. Koulussa oli kova kuri, mutta samalla meitä koululaisia kohdeltiin oikeudenmukaisesti ja rehdisti. Aamu aloitettiin aina aamuvirrellä ja koulupäivät sujuivat ilman mitään välikohtauksia. Ei ollut koulukiusaamista eikä muutakaan epämurkavaa asiaa. Opittiin lukemaan ja laskemaan ja vähän muutaakin.

Paluumatkalla vanhan lukion kohdalla oli pakko pysäyttää moottoripyörä ja muistella keskikoulun ja lukion kouluaikoja. Koulua käytiin Olli-rehtorin komennuksessa ja Teinikunta toimi opiskelijoiden keskuudessa vahvasti ja näkyvästi.

Ikäväkseen täytyy todeta, että kouluaikojen kaverit ovat kukin omalla urallaan yhteiskunnassa ja vain liian harvat koulun aikaiset ystävyssuhteet ovat edelleen voimissaan.

Näiden muistelujen jälkeen oli jälleen kerran jopa hieman haikeaa kääntää moottoripyörän keula kohti Varkautta. Samalla palasi kuitenkin vahvasti mieleeni Suomen Kotiseutuyhdistysten liiton sanoma "**rakkaudesta kotiseutuun**".

Minua edeltänyt sukupolvi asui lähes koko elämänsä jopa omalla syntymäkotiseudullaan, mutta nykyihmisen elämä liikuttaa meitä elämämme aikana opintojen ja työpaikkojen perässä aina uudelle ja uudelle kotiseudulle. Omaan elämäni on liittynyt lapsuus ja nuoruus Kangasniemellä. Työ on vienyt minut elämäni aikana asumaan Järvenpäähän, Helsinkiin, Hailuotoon, Varkauteen, Kuopioon ja nyt uudelleen Varkauteen.

KOTIPIHLAJA

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liiton jäsentiedote 1/2016

Työ on siis kuljettanut minuakin usealla kotiseudulla, mutta kuitenkin syvimmissä sielussani Kangasniemellä on vahvin paikka omassa sydämessäni. Totuus lienee tässäkin tapauksessa se, että rakkaus omaan kotiseutuun ei kuole koskaan.

Valtakunnalliset Kotiseutupäivät kokoavat taas kerran kotiseutuväen Kajaaniin valtakunnallisille kotiseutupäiville 4.8 - 7.8.2016. Kotiseutupäivien teemana on **"Tienviitta tulevaisuuteen"**, mikä johdattaa kotiseutupäivien osanottajat pohtimaan Suomen ja suomalaisten tulevaisuutta erityisesti kasvukeskusten ulkopuolella.

Millaista tulevaisuutta rakennetaan nykyajan maaseututaajamissa, joista palvelut katoavat pikku hiljaa?

Ainakin Kangasniemen uuden Rantatorin avajaisien perusteella Kangasniemi elää vahvasti ja siellä asuvat ihmiset arvostavat omaa kotiseutuaan ja haluavat pitää sen elävänä.

Kangasniemen luonto ja Puulaveden vesistö ammentavat omalla voimallaan vahvuutta myös siihen uskoon, että maaseutu elää myös tulevaisuudessa.

Paikalliset yrittäjät panostavat siihen, että työpaikat Kangasniemellä säilyvät myös tulevaisuudessa. Paikalliset kauppaliikkeet pitävät huolen siitä, että kauppojen hyllyt houkuttelevat kansalaisia ostamaan elintarvikkeensa isojen automarkettien sijaan paikallisista kaupoista.

Kaikki tämä toiminta on juuri sitä rakkautta kotiseutuun, jota tarvitaan jokaisessa maaseudun pitäjässä. Maaseutu elää, jos siellä asuvat ihmiset haluavat sen elävän.

Vuoden 2016 myönnetty avustukset

(Tuija Lepistö, liiton sihteeri)

Huhtikuussa liiton hallitus päätti jaettavista kotiseutuavustuksista.

Perustana jaettaville avustuksille on OLVI-säätiön liitolle antama avustus sekä velvoite ohjata se kotiseututyön hyväksi maakunnassamme.

Hakemuksia saapui kaikkiaan 27 hakijalta ja avustuksia myönnettiin 21 hakijalle yhteensä 17 930 euroa.

Tervo-seura ry; Lasten ja nuorten kotiseututyöhön järjestämällä kotiseuturetki ja kädentaitopaja Tervon yhtenäiskoulun oppilaille, tutustuttaminen Talluskylän Ovet-tilataideteokseen ja Riuttalan talonpoikais-museoon

Asutusekosäätiö; Asutusekosäätien esitteen uusiminen

Rautalammin historiallinen yhdistys ry; Kirjan "Talot ja torpat ajanvirrassa" (työnimi) toimittaminen ja kustantaminen

Juankosken Kulttuurihistoriallinen Seura ry; Kansainvälisen nuorten vapaaehtoisleirin järjestäminen Juankosken ruukkialueella yhteistyössä nuorisojärjestö Allianssin kanssa

Tuusniemen Kotiseutuyhdistys ry; Taiteilija Risto Kolarin näyttelyn järjestäminen ja Nuorten projekti kotiseutumuseon esineistä esitteen tekeminen

Alapitkän nuorisoseura ry; Suomen 100-vuotis itсениisyyden kunniaksi toteutettava näytelmä "Jaetun maan lapset"

Savon kielen seura ry; Aakusti-lehden julkaisu

Suonenjoki-Seura ry; Suonne-kirjahanke: Suonenjoen historiaan ja suonenjokelaisten, jatkosodan rintamalla palvelleiden henkilöhistoriaan liittyvän teoksen julkaiseminen

KOTIPIHLAJA

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liiton jäsentiedote 1/2016

Lapinlahti-Seura ry; Opettajien verkkokoulutusmateriaalin valmistus, koulutuksen toteutus ja opastukset valituissa paikoissa, Liittyy Suomi 100 vuotta -verkkojulkaisun valmisteluun

Kiuruveden Kotiseutuyhdistys ry; Lasten perinnepäivä

Kotalahden kyläyhdistys ry; Koululaisten kotiseuturetken järjestäminen

Sisä-Savon perinneyhdistys ry; 100 muistoa Suomessa -näyttelyn suunnittelu ja Yhdessä-teeman ja Sisä-Savon kuntien yhteyksien vahvistaminen

Riistavesi-Seura ry; Kotiseutumuseon virtuaalisen opetuspalvelun ja näyttelytilojen äänentoistojärjestelmän rakentaminen

Ylä-Savon Kalevalaiset ry; Koko perheen kesätapahutuma "Oli ennen Onnimanni" Ylä-Savon kotiseutumuseolla

Sourunsalon seudun kylät ry; Sourunsalon seudun kylähistorian kerääminen ja tallentaminen kylähistoriikiksi

Nilsin kotiseutuyhdistys ry; Muistelupiirin muisteluretki Kuopioon ja retki Nilsin nälkävuosien hautausmaalle, Koiraharjun hautausmaa Lapinlahdelle

Riuttalan Talonpoikauskulttuurin suojelusäätiö/Riuttalan Talonpoikaismuseo; Riuttala-päivä

Pohjois-Savon kansamusiikkiyhdistyksen ja Ylä-Savon pelimanniyhdistyksen yhteistyöryhmä; Nuottijulkaisun valmistaminen maakunnallisten yhteisesitysten harjoitus ja esitykset

Tuusniemen Käsityö- ja kulttuuriyhdistys ry; Kummi-
luokan käsityö- ja kulttuuriharrastuksen ylläpitäminen Tuusniemen kunnan perusopetuksen opsin mukaan

Savon Tomerat Naiset ry; Kolme yleisötilaisuutta (Riistavesi, Kaavi, Tuusniemi) aiheena juureen tehdyt leivät, joihin kutsutaan oppilaita, esitellään myös perinnekäsintöitä

Muuruveden kotiseutuyhdistys ry; Museoesineiden kuvaus ja selosteiden laatiminen multimedia-esitystä varten esim. koulun käyttöön

Liiton sääntöuudistus vireille

(Seppo Kononen, liiton hallituksen jäsen)

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liiton henkilövalinnat on tehty nykyisten sääntöjen mukaan aina syksyn vuosikokouksessa, jossa samalla on vahvistettu myös toiminnan suuntaviivat ja talousarvio seuraavalle vuodelle.

Kevätkokouksessa puolestaan keskitytään vahvistamaan edellisen vuoden tilinpäätös ja toimintakertomus.

Monet yhdistykset ovat siirtyneet yhden vuosikokouksen järjestelmään, ja harkittavaksi on otettu nyt myös, että kotiseutuyhdistysten liitto menisi mukaan tähän malliin. Syyt juontuvat paljolti kokouskäytännöistä: tärkeät päätökset tehdään paljolti syksyn vuosikokouksessa, kun taas kevätkokous on normaalioloissa rutiininomaista toteutuneiden asioiden kirjaamista.

Liiton hallituksen kolmihenkinen työryhmä pohti sääntöjen uudistamista jo menneen vuoden aikana. Kolmikkoon kuuluneet varapuheenjohtaja Raimo Jalkanen, Sirpa Ollikainen ja Seppo Kononen tutkivat eri yhdistysten kokouskäytäntöjä ja esittivät yksimielisesti yhden vuosikokouksen käytäntöön siirtymistä. Liiton jäsenyhdistysten kanssa asiasta keskusteltiin alustavasti maaliskuun kevätkokouksessa, ja uusi hallitus sai valtuudet sääntöuudistuksen jatkovalmisteluun työryhmän esittelemältä pohjalta.

Jos sääntöuudistus etenee suunnitellulla tavalla eikä jäsenyhdistysten piirissä ilmene laajaa vastarintaa, päätös voidaan tehdä jo ensi syksynä. Turhan työn välttämiseksi voidaan rekisteriviranomaisilta pyytää ennakkopäätöstä.

Mitä yhteen vuosikokoukseen siirtyminen merkitsisi käytännössä?

Suurin muutos olisi tietenkin se, että sääntömääräisiä asioita ja niiden myötä myös henkilövalintoja ei käsiteltäisi syksyllä, vaan kaikki päätökset tehtäisiin yhdessä ja samassa kokouksessa talvella. Puhtaasti käytännön syistä vuosikokous tulisi pidettäväksi todennäköisesti maaliskuussa. Siihen

KOTIPIHLAJA

Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liiton jäsentiedote 1/2016

mennessä olisi ehditty jo valmistella edellisen vuoden tilit ja toimintakertomus.

Tämän vuodenvaihteessa kotiseutuyhdistysten liitossa oli 30 jäsenyhdistystä, ja määrä on kasvamaan päin, kun ennen muuta kyläyhdistyksiä tulee mukaan toimintaan. Vuosikokouksiin jäsenyhdistykset ovat osallistuneet ainakin toistaiseksi varsin maltillisesti, hyvä jos puolet on paikalla.

Hallituksen kuten kevätkokouksenkin näkemys on, että sinällään liitolla on tarvetta yhteydenpidon vahvistamiseksi kahteen vuotuisen kokoon-tumiseen. Poisjäävän syyskokouksen tilalle ehdotetaan korkeatasoista seminaaria, jossa parhaat asiantuntijat valistaisivat kotiseututyönajankoh-taisista tarpeista ja toiveista.

Liiton syyskokous

Tervetuloa liiton syyskokoukseen, joka pidetään lauantaina 12.11.2016 Muuruveden kylätalolla, jolle liittokin myönsi vuoden 2016 kotiseututeko -tunnustuksen.

Syyskokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat sekä liiton sääntöjen muutosesitys.

Iltapäivän seminaariosiossa saamme kuulla puheenvuorot Suomen Kotiseutuliiton hallituksen puheenjohtaja Kirsi Moisanderilta ja toivottavasti OLVI-säätiön hallituksen edustajalta.

Tulevia tapahtumia ja muuta mielenkiintoista

- Valtakunnalliset Kotiseutupäivät 4.8.–7.8.2016 Kajaanissa
- Vastaamalla 12.6. mennessä Suomen Kotiseutuliiton kyselyyn kulttuuriympäristöalan vapaaehtois-toimijoille voit olla vaikuttamassa tulevaisuudessa tuotettaviin tietopaketteihin, koulutukseen ja yhteistyöhön kulttuuriympäristötoiminnassa.
<http://www.kotiseutuliitto.fi/kulttuuriymparistokysely>

- Kerro tarinasi tai juttuvinkkisi seurantalolta.
<http://www.kotiseutuliitto.fi/seurantalosten-tarinat>
- Tuore opaskirja ilmestynyt hautamuistomerkkien kunnostamiseen yhdistykselle
<http://www.kotiseutuliitto.fi/opaskirja-kannustaa-hautamuistomerkkien-kunnostamiseen>
- Riuttala tapahtuma Avoimet kylät -tapahtuman lauantaina 11.6.2016 toimintapäivänä. Punamullan keittoa, kattopäreiden tekoa, pöllinkuorintakilpailut, buffetti.
- Syksyllä on ”Mennään museoon” -tapahtumia.

e-museo -koulutus

Suomen Kotiseutuliitto on saanut avustusta järjestääkseen e-museokoulutuksen Pohjois-Savossa vielä tämän vuoden aikana. Koulutus toteutuu yhdessä Kuopion museon kanssa ja suunnataan kotiseutumuseoille. Ajankohta ilmoitetaan myöhemmin.

Liiton yhteystiedot

Sähköposti:
kotiseutu.pohjoissavo@gmail.com

Puhelin:
Puheenjohtaja Marja-Sisko Pihl 0400 567 257
Sihteeri Tuija Lepistö 040 708 1967

Postiosoite:
Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten Liitto ry
c/o Tuija Lepistö
Pölysenniemi 113 B
73500 Juankoski

***Mukavaa kesää kaikille
kotiseutuihmisille!***